

Sygn. akt I C 3522/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Justyna Smolińska

Protokolant: st.sekretarz sądowy Małgorzata Wyrozębska

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2017 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B.

przeciwko M. L.

o zapłatę

I zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 596,77zł (pięćset dziewięćdziesiąt sześć złotych 77/100 groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 168,89 zł (sto sześćdziesiąt osiem złotych 89/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności I i III.

SSR Justyna Smolińska

Sygn. akt I C 3522/17 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. wystąpił 31 lipca 2017 r. do Sądu Rejonowego (...) w(...) w elektronicznym postępowaniu upominawczym, przeciwko M. L. o zapłatę kwoty 1.121,95 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto, wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego roszczenia powód wskazał, że strony zawarły umowę, której przedmiotem było udzielenie pożyczki pieniężnej. Na podstawie ww. umowy pozwana zobowiązała się spłacić zaległość w 8 tygodniowych ratach. Pozwana z tytułu zawartej umowy pożyczki spłaciła jedynie kwotę 352 zł. Mimo wezwania do dobrowolnego uregulowania zadłużenia z 2 sierpnia 2016 r. pozwana nie spłaciła zadłużenia. Zdaniem powoda na dzień wniesienia pozwu do zapłaty na rzecz powoda pozostało: 753,80 zł tytułem należności głównej oraz kwota 368,15 zł tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych do 27 lipca 2017 r. Na odsetki te składają się odsetki maksymalne naliczone od przeterminowanych wpłat oraz od kwot i terminów wymagalności poszczególnych rat pożyczki do 27 lipca 2017 r. Nadto powód domaga się odsetek ustawowych za opóźnienie od całości zadłużenia, tj. od kwoty 1.121,95 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy (...) w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 1451914/17 przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi, stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew, nie zajęła stanowiska w sprawie i nie stawiała się na rozprawę, mimo prawidłowego zawiadomienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony zawarły umowę pożyczki 5 lipca 2012 r. Na podstawie umowy powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 600 zł z roczną stopą oprocentowania w wysokości 20%, skapitalizowaną na 43,34 zł. Jednocześnie powód zastrzegł w umowie konieczność zapłaty opłaty przygotowawczej w kwocie 60 zł, dodatkowej opłaty przygotowawczej w kwocie 55,80 zł oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu w kwocie 316,66 zł. Ostatecznie, łączne zobowiązanie do spłaty wyniosło 1.075,80 zł. Rzeczywista stopa oprocentowania wyniosła 73,07 %.

Pozwana obowiązana była spłacić pożyczkę w 30 tygodniowych ratach po 35,86 zł.

Ustalono, że uiszczane wpłaty będą zaliczane na: opłatę za obsługę pożyczki w domu, dalej na wymagalne odsetki i całkowitą spłatę pożyczki. Gdy pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą kwoty równej dwóm pełnym ratom pożyczki pożyczkodawca może wezwać do zapłacenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania zaległych rat pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki, a w przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. Po upływie okresu wypowiedzenia pożyczkodawca ma prawo wymagać od pożyczkobiorcy zwrotu całości niespłaconej kwoty łącznego zobowiązania do spłaty oraz naliczyć odsetki za opóźnienie od zaległej kwoty pożyczki, pozostałej do spłaty, na podstawie ostatniej aktualnej rocznej stopy oprocentowania pożyczki za okres od dnia rozwiązania umowy.

(dowód: umowa pożyczki – k. 22-25,)

W dniu 29 marca 2013r. strony zawarły aneks do umowy pożyczki, zgodnie z którym pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty 783,80 zł w ratach tygodniowych w wysokości 30 zł każda.

(bezsporne; aneks – k. 26)

Pozwana tytułem zawartej umowy pożyczki spłaciła kwotę 352 zł.

(bezsporne, historia spłat – k. 28-29)

Pismem z 2 sierpnia 2016 r., stanowiącym ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty, powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 1.047,82 zł, w tym kwoty 753,80 zł tytułem niespłaconych rat pożyczki oraz kwoty 294,02 zł tytułem skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat.

(dowód: wezwanie do zapłaty – k. 30)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie została w toku postępowania zakwestionowana oraz nie budziła wątpliwości.

Jednocześnie, zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w wypadku wydania przez sąd wyroku zaocznego, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

W przedmiotowej sprawie powód wywodzi swoje roszczenia z umowy pożyczki, do której zastosowanie znajdują zapisy ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 powołanej ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym w myśl ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Z kolei z przepisu art. 5 pkt 8 ustawy wynika, że całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. W pkt 6 tego artykułu wskazano, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Przywołana wyżej ustawa nie wyłącza stosowania ogólnych przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących pożyczki. Stanowi jednak ograniczenie wyrażonej w art. 3531 k.c. zasady swobody umów. W myśl art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Pożyczka zawarta przez strony była odpłatna. Zwyczajowo formą wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału są odsetki, ewentualnie także prowizja, na pokrycie kosztów ponoszonych przez pożyczkodawcę w związku z zawarciem umowy. Koszty te powinny zostać określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę, nie powinny stanowić ukrytego źródła zysku. Ustawodawca w art. 359§21k.c. wprowadził maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej. Regulacja ta miała przeciwdziałać zjawisku lichwy, które było i jest oceniane negatywnie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Instytucja odsetek maksymalnych miała chronić interes słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zwykle są konsumenci. Wysokość odsetek maksymalnych jest uzależniona od aktualnej na rynku międzybankowym ceny pieniądza i poziomu inflacji. Pozwala z jednej strony na zapewnienie pożyczkodawcom godziwego zysku, uniemożliwiając im jednocześnie wykorzystywania swojej pozycji w stosunku do osób znajdujących się często w trudnej sytuacji materialnej, nie posiadających rozeznania rynkowego, a nierzadko również mających problemy intelektualne z rozeznaniem konsekwencji własnego działania.

Zdaniem sądu rozstrzygając przedmiotową sprawę należało ocenić, czy kwota należności dochodzonej przez powoda wynikająca z umowy pożyczki, a obejmująca również opłaty za dodatkowe usługi (opłatę za obsługę w miejscu zamieszkania) jest należna powodowi, czy też w związku z tym, że postanowienia przewidujące te koszty stanowiły klauzule abuzywne, nie można uznać, że pozwanego wiązały.

Zgodnie z art. 385 1§1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Art. 385 1 § 4 k.c. stanowi, że ciężar dowodu, iż postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie (na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta), spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Powód w niniejszej sprawie nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność tego, że indywidualnie uzgadniał z pozwanym warunki umowy pożyczki.

Żądanie zasądzenia na rzecz powoda należności z tytułu dodatkowej opłaty przygotowawczej oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu, Sąd uznał za żądanie zapłaty ukrytych prowizji. Powód zaś od zsumowanych tak należności nalicza dalsze odsetki ustawowe od poszczególnych wymagalnych rat.

W ocenie Sądu roszczenie powoda w zakresie wymienionych wyżej opłat nie zasługiwało na uwzględnienie. Powód w żaden sposób nie udokumentował bowiem zasadności pobrania należności z tak wysokiej opłaty za obsługę pożyczki w domu. Analiza umów zawieranych przez powoda, w innych sprawach prowadzonych przed tutejszym Sądem prowadzi do wniosku, że wysokość opłaty za obsługę pożyczki w domu została uzależniona od kwoty jaką pożyczkodawca wypłacał pożyczkobiorcom, nie zaś od czasu trwania umowy (powód zawiera umowy liczone w tygodniach), a co

za tym idzie liczby wizyt w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy, które to generują ewentualne koszty po stronie pożyczkodawcy.

W ocenie Sądu dochodzony przez powoda obowiązek zwrotu kapitału pożyczki był niewątpliwie zasadny i nie sprzeciwiał się przepisom prawa. Z treści przedstawionych dowodów wynika, iż pozwana dokonała spłaty pożyczki jedynie w kwocie 352 zł.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd ustalił, że powód nie udowodnił całości dochodzonego pozewem roszczenia, w szczególności co do jego wysokości.

Uzasadnione bowiem wątpliwości budzi żądanie zasądzenia na rzecz powoda należności z tytułu opłat przygotowawczych oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu, czyli tzw. ukrytych prowizji. Powód od zsumowanych tak należności nalicza dalsze odsetki ustawowe od poszczególnych wymagalnych rat.

Zgodnie z ogólną regułą dowodową zawartą w przepisie art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na gruncie prawa procesowego odpowiednikiem art. 6 k.c. jest przepis art. 232 k.p.c., zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W ocenie Sądu roszczenie powoda w zakresie wymienionych wyżej opłat nie zasługiwało na uwzględnienie. Powód w żaden sposób nie udokumentował bowiem zasadności pobrania należności z tytułu odsetek oraz tak wysokiej opłaty za obsługę pożyczki w domu.

Nieuwzględnienie ww. opłat w całkowitych kosztach pożyczki wskazanej w umowie powoduje, że albo mamy do czynienia z naruszeniem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, albo, jak przyjął Sąd, że zapisy te stanowią osobne, ale powiązane z umowami pożyczki, zobowiązania. Nie ma ona zatem samodzielnego, niezależnego charakteru w stosunku do umowy pożyczki, jest ona jedynie dodatkiem. Umowy tego typu podlegają ocenie pod kątem zgodności z zasadami współżycia społecznego i zgodności z prawem. Do zasad tych odnoszą się z kolei trzy przepisy: **art. 5 k.c.**, (który stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony), **art. 58 k.c.** (§1 - czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2 - nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.) oraz **art. 3531 k.c.** (strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego).

Z kolei za naruszenie zasad współżycia społecznego należy rozumieć zawarcie umowy sprzecznej z uczciwością i rzetelnością kupiecką lub takiej, która kształtować będzie wzajemne stosunki między stronami w sposób ewidentnie urągający słuszności (tak Agnieszka Rzetecka-Gil, Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX/el., 2011).

Należy także zauważyć, że obiektywnie niekorzystna dla jednej strony treść umowy spowoduje uznanie jej za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego dopiero wówczas, gdyby do ewidentnie krzywdzącego ukształtowania stosunków umownych doszło przy świadomym lub tylko spowodowanym niedbalstwem wykorzystaniu przez powoda swojej silniejszej pozycji. Wynika to z okoliczności, że umowa zawarta przez stronę działającą pod presją faktycznej przewagi kontrahenta nie może być uznana za wyraz w pełni swobodnej i rozważnie podjętej przez nią decyzji (podobnie wyrok SN z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07).

W powyższej umowie powód doskonale zdawał sobie sprawę ze swojej dominującej pozycji względem pewnej grupy pożyczkodawców i na tej podstawie zawarł z pozwanym umowę zawierającą obsługę w domu, za którą przysługiwało mu bardzo duże wynagrodzenie, stanowiące ponad połowę całkowitej kwoty pożyczki, którą otrzymał pozwany.

Wynagrodzenie to nie było w zasadzie powiązane z ilością wizyt w domu pozwanego, brak jest jakichkolwiek informacji ile razy powód lub jego przedstawiciel świadczyli usługi bezpośrednio u pozwanego.

Odnosnie zaś odsetek wskazania wymaga, iż odsetki, jakich domaga się powód zostały skapitalizowane. Oznacza to, iż nastąpiło powiększenie kapitału o odsetki, które zostały przez ten kapitał wygenerowane. Skoro więc kwestionuje się składniki składające się na należność główną, żądanie powoda w tym zakresie nie może zostać uwzględnione.

Sąd uznał zatem, że w niniejszej sprawie, w zakresie żądania z tytułu odsetek oraz tak wysokiej opłaty za obsługę pożyczki w domu, doszło z całą pewnością do naruszenia zasad współzycia społecznego. Tak ustalone przez powoda opłaty jednoznacznie jawią się jako nienależna próba nałożenia na konsumenta dodatkowych obciążeń przy pożyczkach, co z kolei nie jest dozwolone w świetle ustawy o kredycie konsumenckim i narusza właśnie wspomniane wyżej zasady współzycia społecznego. W ocenie Sądu naliczenie ww. opłat stanowi także obejście przepisów ustawy, tj. Kodeksu cywilnego w zakresie odsetek maksymalnych. Stąd też powództwo w zakresie ww. opłat podlegało oddaleniu.

Umowa w zakresie obsługi konsumenta w domu, tak jak każda umowa winna zawierać pewną równowagę stron i ekwiwalentność świadczeń, której co oczywiste w tej umowie brak. Fakt zawarcia jej przy okazji zawierania umowy pożyczki wskazuje natomiast, iż umowa w tym kształcie ma za zadanie zapewnić powodowi korzyści majątkowe w żaden racjonalny sposób nieuzasadnione.

Przez analogię, wskazując niewłaściwość postępowania powoda można przywołać wyrok sądu apelacyjnego w(...) z dnia 19 września 2012 r., w sprawie I ACa 377/12, który dotyczy wprawdzie nienależytego ustalenia odsetek, ale może być również zastosowany do niniejszej sprawy: „zastrzeżenie w umowie pożyczki między osobami fizycznymi odsetek w wysokości nadmiernej, która nie ma uzasadnienia ani w wysokości inflacji ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej, może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego”.

Uwzględniając powyższe, sąd uznał, że od kwoty należnej powodowi, w opinii Sądu, od pozwanej 703,34 zł (600 zł kapitał pożyczki + 60 zł opłaty przygotowawczej + odsetki z umowy 43,34 zł -20% roczna stopa oprocentowania) należało odjąć to co pozwana spłaciła łącznie 352 zł. W opinii sSądu biorąc pod uwagę powyższe rozliczenia zasadnym były odsetki skapitalizowane wynoszące 2/3 z kwoty dochodzonej przez powoda czyli 245,43 zł z 368,15/3). Mając powyższe na uwadze zasądono 596,77 zł (351,34+ 245,43) od tej kwoty zasądono odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu tj. 31 lipca 2017 roku do dnia zapłaty.

Od powyższego, zgodnie z żądaniem wskazanym w pozwie, należało zasądzić odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, czyli od 31 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, na podstawie art. 455 i art. 488 § 1 k.c.

W pkt II wyroku powództwo w pozostałej części Sąd oddalił jako niezasadne.

W pkt III wyroku orzeczono o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Ponieważ powód poniósł koszty procesu w kwocie 317,54 zł, a wygrał w 53,19 %, na jego rzecz należało zasądzić kwotę 168,89 zł.

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd nadał wyrokowi w pkt I. rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Justyna Smolińska